

Maaseutuvirasto

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66i §

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO MAASEUTUVIRASTON VUODEN 2017 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Maa- ja metsätalousministeriön (ministeriö) kannanotto Maaseutuviraston (Mavi) toiminnasta perustuu Mavin vuoden 2017 tilinpäätösasiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen vuodelta 2017 sekä viraston toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Ministeriö esittää kannanottonaan viitekohdassa mainitun asetuksen perusteella Mavin vuoden 2017 tilinpäätöksen seuraavaa:

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki

Mavi tukee toiminnallaan maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan yhteiskunnallisten vaikuttavuustavoitteiden, maaseudun kehittämisen sekä maa- ja elintarviketalouden politiikkasektorin tavoitteiden saavuttamista. Mavin keskeisimmät tehtävät liittyivät vuonna 2017 EU:n maatalouspolitiikan tukijärjestelmien, Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelman toimenpiteiden sekä kansallisten tukien toimeenpanoon ja niihin liittyvään tietojärjestelmien kehittämiseen. Mavi osallistui aktiivisesti myös maakuntauudistuksen ja Ruokaviraston perustamiseen liittyvään valmisteluun.

Vaikuttavuustavoitteiden osalta eri tukijärjestelmäkohtaiset tavoitteet saavutettiin pääosin. Uusimuotoisen koulujakelujärjestelmän toimeenpano aloitettiin ja siihen liittyvät tietojärjestelmämuutokset toteutettiin. Palveluiden ja prosessien sähköistämistä edistettiin. Pinta-alaperusteisten tukien sekä hanke-, yritys- ja rakennetukien haussa sähköisten hakemusten osuudelle asetetut tavoitteet ylittyivät. Esimerkiksi pinta-alatuissa osuus oli 92 % ja maaseutuohjelman hakemuksissa 94 %.

Tukien toimeenpanon sähköisten palvelujen uudistaminen jatkui vuonna 2017. Mobiililaitteiden käyttö aloitettiin peltovalvonnoissa ja uusi karttasovellus otettiin käyttöön valvonnoissa. Viraston viljelijä uutiskirjeet ja tekstiviestimuistutukset vakiinnuttivat vuonna 2017 paikkansa viljelijöiden tukiasioiden tiedottamisen ja muistuttamisen kanavana. Vipu-palvelussa oli aiempien vuosien tarkisteiden lisäksi useita uusia tarkisteita ja toimintoja, jotka auttoivat viljelijää varmistamaan, että hakemuksen tiedot ovat oikein ja tukiehdot täyttyvät. Lisäksi tukihaussa oli uutena mm. mahdollisuus saada Vipuneuvojan alustava arvio maatilalle myönnettävistä tuista.

Ministeriön jo vuonna 2016 tavoitteeksi asettama tavoite, että kaikki toimeenpanon ja seurannan prosessit valmistuvat Hyrrä-verkkopalvelussa, ei kaikilta osin täyttynyt. Palvelussa on edelleen puutteita, joilla on merkittävä vaikutus maaseutuohjelman seurantaan niin valtuuksien, määrärahojen kuin toteuman osalta. On tärkeää saada kaikki Hyrrän toiminnot käyttöön, jotta rahoituskauden 2014–2020 rahoitussuunnitelman täysimääräisestä toteutumisesta voidaan varmistua.

Mavi osallistuu toimeenpanon näkökulmasta vuoden 2021 alkavan uuden EU-rahoituskauden valmisteluun ja etukäteisvaikuttamiseen. Virasto osallistuu oman tehtävänalueensa osalta Sipilän hallitusohjelman kärkihankkeiden toteuttamiseen. Vuonna 2017 työskenneltiin mm. säädösten sujuvoittamista ja normipurkua koskevan hallitusohjelman kärkihankkeen sekä suomalainen ruoantuotanto kannattavaksi, kauppatase ja sininen biotalous nousuun kärkihankkeen toteuttamiseksi.

Ministeriön kannanotto

- **Yhteiskunnallisia vaikuttavuustavoitteita tukevien toimenpiteiden ja pysyvien tehtävien osalta Mavin toiminnan tuloksellisuutta voidaan pitää pääosin hyvänä.**
- **On erittäin tärkeää saada kaikki Hyrrän toiminnot käyttöön, jotta maaseutuohjelman 2014-2020 rahoituksen täysimääräisestä toteutumisesta voidaan varmistua.**

b) Toiminnallinen tehokkuus

Vuosi 2017 oli ensimmäinen kokonainen uuden organisaatiomallin mukainen toimintavuosi. Virasto pystyi pitämään talouden tasapainossa mm. jatkuvan seurannan ja analysoinnin kautta sekä lisärahoituksen turvin. Seuraavalle vuodelle siirtyvä määräraha kasvoi hieman. Virastoa työllisti maakuntauudistuksen valmistelu ja erityisesti muista EU-rahastoista poikkeava maksajavirastovaatimusten kuvaaminen. Mavi on ollut aktiivinen Ruokavirastovalmistelussa ja nostanut esille erityisesti Mavin maksajavirastotehtäviä sekä viraston tietohallintopainotteisuutta. Mavi on osallistunut aktiivisesti ELY-keskusten tulossopijauudistukseen ja tulossopimusten valmisteluun.

Viraston ydintoiminta on sidoksissa toimiviin ja laadukkaisiin tietojärjestelmiin, joilla muun muassa hallinnoidaan Mavin toimeenpanemia tukijärjestelmiä. Rahoituskauden 2014–2020 toimeenpano on edellyttänyt Mavilta merkittävää panostusta tietojärjestelmien kehittämiseen ja ylläpitämiseen. Tukisovelluksen kehittämistyötä on jatkettu ja se on sujunut hyvin. Vuonna 2017 järjestelmiin on toteutettu tuenhakijan työtä helpottavia lisäpalveluita. Viljelijöillä oli vuonna 2017 mahdollisuus hakea tukia 15.6.2017 asti. Lähes kaikki viljelijät tekivät hakemuksensa sähköisesti ja paperilomakkeiden tallennukseen tarvittava aika on siten lyhentynyt. Vuonna 2017 haettuja viljelijätukia maksettiin hakuvuoden aikana yhteensä noin 1,5 miljardia euroa (mikä oli saman verran kuin vuonna 2016 ja 92 % vuonna 2017 haettujen viljelijätukien kokonaissummasta). Vuonna 2017 toimeenpantavina on ollut myös kriisitukia, jotka ovat vaatineet Mavilta ylimääräistä, ennakoimatonta työtä ja tietojärjestelmämuutoksia.

Mavin tulossopimuksessa oli ensimmäistä kertaa kirjattuna palvelulupaus, joka jaoteltiin ydinprosessien mukaisesti viljelijätukien, hanke-, yritys- ja rakennetukien sekä markkinatukien lupauksiin. Viljelijätukien maksuissa palvelulupaus saavutettiin. Hanke-, yritys- ja rakennetukien osalta Hyrrän käytettävyyttä ja luotettavuutta pyrittiin parantamaan, Markkinatuissa koulumaitotukimaksujen käsittelyaika (aika hakemuksen saapumisesta maksuun asti) vuonna 2017 oli tavoitetta (korkeintaan 2 kk) nopeampi eli keskimäärin 26 vrk

Ministeriön kannanotto

- **Virasto saavutti pääosin toiminnalliselle tehokkuudelle asetetut tavoitteet. Ministeriö on tyytyväinen Mavissa tehtyyn tietojärjestelmien systemaattiseen kehittämiseen.**
- **Normaalien toiminnan rinnalla, useiden vuosien projekteissa tehtävää tietojärjestelmien kehittämistä ei kuitenkaan voida pitää toiminnan tehokkuuden kannalta optimaalisena ratkaisuna.**
- **Hanke-, yritys- ja rakennetukien palvelulupaus ei ole kaikilta osin toteutunut vuonna 2017.**

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Viraston toimintakertomuksessa on esitetty monipuoliset tiedot suoritteiden määrästä ja palvelukyvyistä. Mavin maksullinen toiminta on verrattain vähäistä. Viraston toiminnassa korostuu toimiminen Suomen maksajavirastona. Vuonna 2017 valmisteltiin laadunvarmennusyksikön siirtoa ministeriöön vuoden 2018 alusta lähtien. Yksikön tehtävänä on tehdä todentamisviranomaisen ohjauksessa viranomaisen tehtäväksi säädettyjä paikan päällä tehtäviä varmennustarkastuksia viljelijätukien valvontaan.

Maaseutuvirasto teki tammikuussa 2017 kyselyn, jossa selvitettiin vuonna 2016 maataloustukien valvon-
nassa olleiden viljelijöiden kokemuksia tukien hakemisesta ja valvonnoista. Annettujen vastausten mu-
kaan viljelijät suhtautuvat varsin myönteisesti ELY-keskusten tekemään maataloustukien valvontaan.
Valvontojen kohteena olleet viljelijät antoivat valvonnalle kokonaisuutena kouluarvosanan 8,21.

Ministeriön kannanotto

- **Tuotoksille ja laadunhallinnalle asetetut tavoitteet saatiin toteutettua. Ministeriö huomioi viljelijöiden myönteisen palautteen maataloustukien valvontakyselyyn liittyen.**
- **Viraston ydintoiminta on sidoksissa toimiviin ja laadukkaisiin tietojärjestelmiin. Tämän vuoksi viraston tulee jatkossakin huolehtia tietojärjestelmien toimivuudesta ja asiakasläh-
töisyydestä.**

d) Henkisten voimavarojen hallinta

EU:n rahoituskauden 2014–2020 toimeenpano ja siihen liittyvien tietojärjestelmien kehittäminen ja yllä-
pito vaativat henkilöstöltä osaamista sekä joustavuutta. Monimutkaisen tukijärjestelmäkokonaisuuden
tuntevia henkilöitä on niukasti, mikä on lisännyt työn henkilöriippuvuutta sekä henkilöiden jaksamiseen
liittyvää riskiä niin Mavissa kuin MML/Mitpassa. Tukijärjestelmien vuotuisen toimeenpanon ohella hen-
kilöstöä ovat työllistäneet tulevan ohjelmakauden 2021-2027, maakuntaudistuksen ja Ruokaviraston val-
mistelu.

Mavin työtyytyväisyysindeksi nousi edellisvuoden tasosta ollen 3,64 (3,57 vuonna 2016, koko valtion-
hallinto yhteensä 3,55) vastausprosentin ollessa 86 %. Johtamista ja esimiestyötä arvioitiin osana perus-
kyselyä, eikä erillistä esimiesbarometriä tehty. Henkilökiertoa kokeili yhdeksän Mavilaista, ja kohteina
olivat mm. maa- ja metsätalousministeriö, Maanmittauslaitos ja Ahvenanmaan valtionvirasto.

Henkilötyövuosien määrä säilyi Mavissa lähes edellisvuoden tasolla. Momentilta 30.20.03 palkattavien
(sis. harjoittelijat) määrä oli vuonna 2017 175 htv (175,5 htv vuonna 2016). Pääosa viraston henkilötyö-
vuosista kohdistui ydintoimintoihin ja erityisesti viljelijätukiin, hanke- yritys- ja rakennetukiin sekä mark-
kinatukiin. Viraston määräaikaisen henkilöstön osuus oli suhteellisen suuri eli lähes viidennes henkilös-
töstä. Mavin määräaikaista henkilöstöä olivat mm. maaseutuohjelman teknisellä avulla palkatut sekä vil-
jelijätukien paikan päällä suoritettujen tarkastusten laadunvarmennustehtävien hoito.

Ministeriön kannanotto

- **Ministeriö huomioi korkean työtyytyväisyyden ja henkilöstön työhön sitoutuneisuuden ja samalla Mavin tulee jatkossakin kiinnittää huomiota henkilöstön jaksamiseen ja osaamisen
varmistamiseen haastavassa muutostilanteessa.**

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Mavin vuoden 2017 tilinpäätöstä voidaan pitää kattavana ja raportointi on tuottanut ohjauksen kannalta
keskeiset tiedot. Virasto on parantanut tilinpäätöksen luettavuutta ja sisältöä. Ministeriö kehottaa Mavia
edelleen kiinnittämään huomiota tilinpäätöstietojen oikeellisuuteen, yhtenäiseen esitystapaan ja analyys-
siin erityisesti, jos tavoitteita ei ole kokonaan saavutettu.

3. Ministeriön esitys viraston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Valtionhallinnon säästötavoitteet tulevat edellyttämään virastolta sopeuttamistoimia. Ministeriö pitää tär-
keänä, että Mavi kiinnittää edelleen huomiota toiminnan suunnittelussa tehtävien priorisoimiseen suh-
teessa käytettävissä oleviin resursseihin.

Mavi on tehnyt merkittäviä investointeja tietojärjestelmiin. Ne tuottavat kustannussäästöjä käyttöönot-
tonsa jälkeen lähinnä valtion aluehallinnossa ja paikallishallinnossa. Niistä hyötyvät myös tuensaajat ha-
kuprosessin yksinkertaistuksessa ja virheiden ennakoinnissa. Toiminnan tehostumisen osoittamiseksi ja ha-
vainnollistamiseksi selkeämmin, investointien synnyttämien kustannussäästöjen arviointia ja seurantaa

tulisi edelleen kehittää. Voimavarojen ollessa niukat Mavin tekemän kuntien sekä ELY-keskusten ohjauksen ja prosessien sähköistyksen merkitys korostuu. Toimintaa tulisi edelleen pystyä tehostamaan, erityisesti valvonnoissa, prosesseja ja tietojärjestelmiä kehittämällä. Mobiilivalvontalaitteiden käyttö aloitettiin vuoden 2017 aikana ja viraston tavoitteena on peltovalvontaprosessin sähköistäminen vuoden 2018 loppuun mennessä. Ministeriö kannustaa Mavia ja Elintarviketurvallisuusvirastoa (Evira) jatkamaan laajaa yhteistyötä uuden nautarekisterin kehittämisessä sekä muussa tietojärjestelmien kehittämisessä.

IT-toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä tulee lähivuosina ottaa erityisesti huomioon EU-ohjelmakauden vaihtumisen, maakuntauudistuksen sekä Mavin ja Eviran yhdistymisen vaikutukset. Huomiota tulee kiinnittää tietojärjestelmähankkeiden ja projektien hallintaan sekä resursointiin. Viraston tulee omalta osaltaan vahvistaa substanssi- ja tietojärjestelmäasiantuntijoiden yhteistyötä yli virastorajojen ja osallistua aktiivisesti hallinnonalan tietohallinnon yhteistyöhön sekä sitoutua yhteisesti sovittuihin linjauksiin. Viraston tulee ennakoida IT-hankkeissa seuraavan EU-ohjelmakauden painotukset mm. suoritusraportoinnin edellyttämien tieto- ja aikataulutarpeiden osalta.

Ministeriö pitää välttämättömänä, että tilintarkastajien, todentamisviranomaisen ja muiden tarkastuselinten sekä tehtyjen tietojärjestelmäselvitysten suositukset otetaan toiminnassa sekä tietojärjestelmien kehittämisessä huomioon ja korjataan havaitut puutteet. Mavin tukijärjestelmiin tekemää laaduntarkastusta tulee kehittää siten, että sen toimintatavat ovat tarkoituksenmukaiselta osin yhteismitallisia todentamisviranomaisen toimintatapojen kanssa, jotta valvonnan laatuun kohdistuneet havainnot saadaan aiempaa kattavammin siirrettyä tarkoituksenmukaisella tavalla käytännön valvontatyössä hyödynnettäväksi ja noudatettavaksi.

Mavin tulee edelleen varmistua siitä, että valtuuskirjanpidon tapahtumat todennetaan ja valtuuksia seurataan siten, että valtuuskirjanpidosta annettuja säädöksiä ja määräyksiä noudatetaan. Myös tietojärjestelmien kehittämistyössä tulee ottaa huomioon valtuusseurannan tarpeet sekä tehdä tarvittavat toimenpiteet Hyrrään ja tukisovellukseen.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston tuloksellisuuden parantamiseksi

Maaseutuvirasto ja Elintarviketurvallisuusvirasto yhdistetään vuoden 2019 alussa Ruokavirastoksi. Yhdistämisen kannalta keskeiset kehittämisperiaatteet ovat selkeä organisaatio- ja ohjausrakenne, henkilöstöpolitiikka, asiakasnäkökulma, sähköiset palvelut sekä kyky muutokseen ja riskienhallintaan. Ministeriö tulee yhdessä uuden Ruokaviraston kanssa kehittämään virastolle tulosohtausmallia ja tulossopimuksen rakennetta.

Ministeriö tulee jatkamaan hallinnonalan strategiatyötä ja hallinnonalan vaikuttavuustavoitteiden täsmenämistä sekä virastojen ja laitosten tulostavoiteasetannan yhteensovittamista. Ministeriö osallistuu viraston tehtävien priorisointia sekä IT-toiminnan kehittämistä ja suunnittelua koskevaan valmisteluun.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Osastopäällikkö

Minna-Mari Kaila

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
 Valtiontalouden tarkastusvirasto
 Valtiokonttori
 MMM osastot ja toimialat
 MMM/HAKE/ohjaus- ja talousyksikkö
 MMM/RO/yksiköt